

LA TERRASSA

JOAN DE SAGARRA

Continuo amb les meves cròniques estiuenques, que no de vacances. Com els explicava diumenge passat des de Vic, jo no faig vacances, la meua terrassa sempre és oberta. Escric per no haver de treballar. Durant un munt d'anys he escrit als diaris sense haver de fitxar diàriament i ni tan sols no trepitjar les redaccions. D'haver-ho fet, probablement hauria deixat d'escriure i avui seria un catedràtic emèrit en una facultat de Periodisme o un respectable membre d'un consell assessor, o una cosa semblant, de TV3, que és, segons el col·lega Gregorio Morán (*La decadència de Catalunya contada per un charnego*. Debate, 2013), al que aspira (o aspirava) la immensa majoria del gremi intel·lectual i mediàtic d'aquest país.

Aquest diumenge m'agafen vostès a Espot (Pallars Sobirà). Per als qui estiguin familiaritzats amb les meves cròniques estiuenques això no suposa cap novetat: Durant els últims trenta anys, tant en els meus escrits al diari *El País*, com ara en els de *La Vanguardia*, Espot ha estat un dels meus més fidels caus estivals. Però, en aquesta ocasió, el motiu de la meua estada –cinc dies escassos– adquireix un caràcter molt especial: he anat a Espot a visitar la tomba del que durant més de cinquanta anys va ser per a mi, més que un amic, un germà gran; la persona que em va descobrir el Pallars Sobirà i em va ensenyar a voler-ho com a cosa pròpia: Silvio Montaña Pascuet, mort el passat 7 de juliol a Barcelona.

La meua relació amb el Silvio es remunta a un matí de mitjan juliol del 1960. Jo acabava de tornar de Tours, a la universitat de la qual havia participat en un curs sobre el militar i escriptor francès Luc de Clapiers, marquès de Vauvenargues, i al nostre pis de Barcelona vaig trobar una nota del meu pare en la qual em deia que agafés l'Alcina Graells i baixés a la Guingueta d'Àneu, que allà vindria a recollir-me un jeep per portar-me a un poble anomenat Espot. I, allà, a l'hotel Saurat, on s'allotjaven els meus pares, va ser on vaig conèixer el Silvio i la seva esposa, Conxita Saurat, els propietaris de l'hotel, amb la seva germana Antonia i el petit Toni, el fill del Silvio i la Conxita.

No sé exactament què és el que va portar al meu pare –un home enamorat del mar, de la nostra Costa Brava– a passar aquell estiu en un poblet de l'alta muntanya. Suposo que va ser influït pel seu amic el notari Noguera, que

JUAN CARLOS MUÑOZ

Impressionant vista de la vall de Sant Nicolau a Aigüestortes

Silvio

mantenia una bona relació amb alguns capitosts de l'Empresa Nacional Hidroelèctrica de la Ribagorçana (Enher), que, aleshores, eren els senyors d'aquells paratges. Però del que no em cap cap dubte és que aquell estiu a Espot –l'últim estiu que va viure el meu pare: va morir el mes de setembre de l'any següent– va ser un estiu molt especial, tant per al meu pare com per a mi. El meu pare, acompanyat, guiat pel Silvio, va viatjar fins al poble d'Alins, a la Vallferrera, i allà, a Cal Coix, va descobrir la casa pairal dels Castellarnau, *els senyors del ferro*, d'on era oriünda la família de la seva mare, la tarragonina Maria Filomena de Castellarnau i de Lleopart (sempre he cregut que aquell tardà descobriment dels orígens materns –el meu pa-

re, com confessa a les seves *Memòries*, sempre es va considerar més un Castellarnau que un Sagarra– va tenir alguna cosa de premonitori). I jo vaig retrobar a Espot aquell paisatge de la meua infantesa, a l'Alta Savoia francesa, que tan feliç em va fer i que tant enyorava.

El 1960, Espot era molt diferent de com és ara. El parc nacional d'Aigüestortes (inaugurat per Franco dos anys abans), era encara un paisatge inèdit, i el clima que es vivia a l'hotel Saurat, amb la seva colònia d'artistes francesos, era molt familiar. Va morir el meu pare, jo me'n vaig anar a viure a París, però la relació amb el Silvio i la seva família es va mantenir. I un bon dia, a mitjans dels setanta, vaig tornar a Espot, amb el meu fill Josep Maria a

caçar papallones. I des d'aleshores, rar és l'estiu en què no passo algunes setmanes al vell Saurat –aquest any en fa 150: es va inaugurar el 1863 com a fonda, i el 1930 es va convertir en hotel–, en el qual em trobo com en la meua pròpia casa.

Tot el que sé sobre el Pallars Sobirà ho dec al Silvio, el meu germà més gran –ens portàvem 18 anys– Silvio Montaña. Tota la història del Pallars Sobirà des dels temps del comte Hug Roger III fins al ducat dels Medinaceli va

Tot el que sé sobre el Pallars Sobirà l'hi dec al Silvio, el meu germà gran

ser el Silvio qui me la va explicar (i va ser el Silvio qui, sent alcalde d'Espot, va pactar amb la família Medinaceli, hereus dels Cardona, que el comú d'Espot fos el propietari de les seves terres, inclosa una part del parc nacional). Va ser el Silvio, fill de Sort i oriünd

de la casa pairal Cal Farré (1788), d'Ainet de Besan, qui em va portar a visitar tots els pobles del Pallars Sobirà, que se'ls coneixia molt bé, casa per casa, i que després va recollir en un petit llibre. Amb el Silvio vaig pescar les meves primeres truites i vaig jugar innumerables partides de dòmino.

Diumenge, 7 de juliol, el dia que va morir el Silvio, jo em trobava a Marsella. La seva família va intentar localitzar-me sense èxit. Quan vaig tornar a Barcelona, després d'uns dies passats a Vic, vaig trobar una nota de la seva filla Blanca informant-me de la mort del seu pare, juntament amb un recordatori del funeral, fet a Espot el dia 10. S'hi veu una imatge de l'estany de Sant Maurici, amb els Encantats al fons i a l'interior uns versos del meu pare, els mateixos versos que vam posar al recordatori quan va morir: “Si has clos els ulls d'aquell que tan volies, / sents la fredor i la calma de la neu, / però, a mesura que passen els dies, / el mort viu i respira dintre teu...”. Silvio Montaña Pascuet, el meu estimat germà gran, va morir, en la pau del Senyor a l'edat de 93 anys. Els havia complert el passat 22 de juny, dos dies després em va trucar, com cada any, per felicitar-me pel meu sant. Avui reposa al cementiri d'Espot, al panteó de la família Saurat, al costat del seu hotel. Aquest any, després de les pluges torrencials que van provocar el desbordament de l'Escrita, Espot està més verd que mai. Llueix un sol esplèndid i des de la meua terrassa de l'hotel –avui a mans, molt bones mans de la Sílvia, la filla petita del Toni– contemplo el vol de les orenetes de riu que nien a la teulada de l'hotel. Aquesta nit no hi haurà partida de dòmino, però el Silvio, l'esperit del Silvio, continua viu. Al seu hotel, a Espot i a qualsevol racó del seu estimat Pallars Sobirà.

VAL LA PENA?

SÍ L'aire que es respira a Espot desperta la gana. Què dinem avui? Unes múrgules amb salsa de fetge d'oca o uns rossinyols acabats de collir? I de segon? Un xai rostí, o un filet de pernil de senglar amb panses i pinyons? Tot això i moltes altres delícies ho serveixen al Júquim (sic), un dels millors restaurants del Pallars i de tot Catalunya. Sense punyetes ni atencions mediàtiques, i a un preu més que raonable. Servei excel·lent. Allà és on dino jo.

No “La Grossa de Cap d'Any? Quina innocentada!”, em comentava ahir un veí de Sort. Jo acostumo a comprar uns dècims de la loteria de Nadal cada any a la Bruixa d'Or de Sort, i la idea d'una grossa catalana em sembla tan esbojarrada com còmica. Coincideixo amb el veí de Sort en això de la innocentada, però més que en la data dels Sants Innocents, com ell apunta, jo la celebraria l'11 de setembre. Catalunya convertida en un gran casino s'ho ha de jugar tot a l'11. Rien ne va plus.